

SIEDEMDZIESIĘCIOLECIE URODZIN DOC. DR. ROMUALDA WOJNY

Dnia 18 grudnia 2001 r. w Instytucie Historii PAN w Warszawie odbył się uroczysty jubileusz z okazji rocznicy siedemdziesięciolecia urodzin doc. dr. Romualda Wojny.

Spotkanie rozpoczął Stanisław Bylina, dyrektor Instytutu Historii PAN, który podkreślił zasługi Jubilata dla Instytutu. Doc. Romuald Wojna był dwukrotnie wicedyrektorem Instytutu i pozostawił po sobie wspomnienia człowieka bardzo pracowitego i oddanego naszej placówce naukowej.

Piotr Lossowski nawiązał do wieloletniej współpracy naukowej z Jubilatem w Zakładzie Historii Europy Środkowo-Wschodniej w IH PAN. Doc. Romuald Wojna jako znawca Rosji i ZSRR był stałym i aktywnym uczestnikiem zebrań i konferencji organizowanych przez Zakład, gdzie prezentował własne badania, a także osiągnięcia literatury polskiej i obcej o tematyce rosyjskiej. Również włączył się do redagowania „Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”, był przez dłuższy czas, m.in. sekretarzem redakcji. Aleksandra Leinwand podkreśliła, że miała możliwość dokładnego zapoznania się z całym dorobkiem naukowym doc. Romualda Wojny, nie tylko przy okazji własnych badań, ale przede wszystkim przy sporządzaniu przed kilkoma laty pełnej bibliografii prac Jubilata. Zwróciła też uwagę na Jego zasługi, jako wieloletniego kierownika Pracowni Dziejów ZSRR i Rosji w IH PAN, koordynatora badań nad historią Rosji, ZSRR, stosunków polsko-rosyjskich, Polaków na Wschodzie itd.

Henryk Bułhak przypomniał, że z zebranych najdłużej zna doc. Romualda Wojnę, gdyż już od lat trzydziestych ubiegłego wieku. Po przerwie wojennej jego znajomość z Jubilatem została odnowiona i utrzymana przez następne półwiecze. Mają dużo wspólnych wspomnień, wiele za sobą długich rozmów i dyskusji czy razem przeżywanych wydarzeń, np. z października 1956 r. Wojciech Kriegseisen podziękował Jubilatowi za dotychczasową współpracę przy redagowaniu „Kwartalnika Historycznego”.

Janusz Żarnowski poznał Jubilata podczas studiów, a później razem z nim pracował w IH PAN. Zauważył, że doc. Romuald Wojna zawsze wprowadzał dobry nastrój i nigdy z jego ust nie słyszał narzekania.

Andrzej Nowak podkreślił, że wyjątkowa atmosfera, jaka panowała w Pracowni Dziejów Rosji i ZSRR, był zasługą jej szefa doc. Romualda Wojny. Potrafił on utrzymać ze wszystkimi współpracownikami dobre stosunki, pełne kultury, życzliwości i sympatii. Szczególnie ważne to było dla młodych pracowników, którzy rozpoczynali swoją karierę pod skrzydłami Jubilata. Na zakończenie zabrał głos sam Jubilat, dziękując wszystkim za pamięć, przybycie na spotkanie oraz za wszystkie wypowiedzi, przypomniał swoją wieloletnią obecność w IH PAN. Jednocześnie dodał, że nadal zamierza pracować w „Kwartalniku Historycznym”, chciałby utrzymać swoje kontakty z Zakładem Historii Europy Środkowo-Wschodniej i Pracownią Dziejów ZSRR i Rosji, będzie też dalej kontynuować rozpoczęte badania naukowe.

Po części oficjalnej była okazja do złożenia życzeń Jubilatowi i towarzyskich rozmów w mniejszym gronie.

Tadeusz Epsztein

KONFERENCJA: „UKRAIŃCY–POLACY. UKRAINA–POLSKA — 1914–1939”

W dniach 19–20 września 2002 r. odbyła się w Warszawie i Łowiczu międzynarodowa konferencja pt. „Ukraińcy–Polacy. Ukraina–Polska — 1914–1939”. Współorganizatorami był Instytut Historii PAN i Mazowiecka Wyższa Szkoła Humanistyczno-Pedagogiczna w Łowiczu. Pierwszego dnia (19.09.2002 r.) obrady toczyły się w Instytucie Historii PAN w Warszawie, a drugiego dnia (20.09.2002 r.) w siedzibie Mazowieckiej Wyższej Szkoły Humanistyczno-Pedagogicznej w Łowiczu.

Konferencja była próbą pokazania stanowiska obu stron — polskiej i ukraińskiej — na temat wybranych problemów z najnowszej historii naszych narodów. Przy tej okazji była możliwość prezentacji ostatnich badań historiografii polskiej, ukraińskiej i obcej na interesujące nas tematy. Od ogólnej tematyki konferencji odbiegł wyłącznie komunikat Janusza Gruchały z Katowic, poświęcony kwestii ukraińskiej w polityce Czechosłowacji w okresie międzywojennym. Obrady zgromadziły historyków z Ukrainy (Kijów — Narodowa Akademia Nauk Ukrainy) i Polski (z różnych ośrodków naukowych Katowic, Krakowa, Lublina i Warszawy). W Warszawie referaty wygłosili: Zbigniew Zaporowski (Lublin), *Ukraina w oczach Polaków — stereotyp jako czynnik polityczny*, Stanisław Kulczycki (Kijów), *Problem polskiej granicy wschodniej w latach 1917–1921*, Romuald Wojna (Warszawa), *Polska a Ukraina 1918–1921. Próba spojrzenia geopolitycznego*, Taisja Zarecka (Kijów), *Ukraina a Polska, Pierwsze lata niepodległości 1918–1920*, Michał Klimecki (Warszawa), *Walka Polski o kształt granicy wschodniej w latach 1918–1921*, Władysław Werstiuk (Kijów), *Ukraińsko-polskie stosunki 1920 r. we współczesnej ukraińskiej historiografii*, Andrzej Nowak (Kraków), *Rok 1920 we współczesnej historiografii polskiej*, Jarosław Pełenśkyj (Kijów), *Ukraińcy — Polacy i Ukraina — Polska 1914–1939 przez pryzmat życia jednej rodziny (1914–1939)*, Tadeusz Epsztein (Warszawa), *Ukraina a los polskiej rodziny ziemiańskiej spod Kijowa w latach wojny i rewolucji 1917–1919*; w Łowiczu: Andrzej Chojnowski (Warszawa), *Próby rozwiązania tzw. kwestii ukraińskiej w II RP*, Ołeksandr Rublow (Kijów), „*Sprawa*” *Polskiej Organizacji Wojskowej w USRR w latach 1933–1934 — mechanizm fałszerstwa*, Aleksandra Leinwand (Warszawa), *Miasto trzech metropolii. Wspólnoty łacińska, grecka i ormiańska w życiu społecznym i politycznym Lwowa*, Serhij Stojecki (Kijów), *Polityczne perspektywy współczesnego państwa ukraińskiego w świetle historycznego doświadczenia II Rzeczypospolitej Polskiej*, Janusz Gruchała, *Czechosłowacja a Ukraina*, Stepan Widnianśkyj (Kijów), *Kwestia ukraińska w Polsce międzywojennej — podstawowe problemy i kierunki badań naukowych w niepodległej Ukrainie*, Jan Jacek Bruski (Kraków), *Ukraińska emigracja w II RP: główne problemy, stan i perspektywy badań*, Olena Antipowa (Kijów), *Represje przeciwko Polakom w USRR w latach trzydziestych we współczesnej historiografii ukraińskiej*.

Na zakończenie pierwszego dnia konferencji odbyła się dyskusja panelowa na temat: *Między Ukrainą i Europą: polska „ściana” czy polski „pomost”?*, w której wzięli udział: Jan Kieniewicz (Warszawa), Stanisław Kulczycki (Kijów), Jan Jacek Bruski (Kraków), Jarosław Pełenśkyj (Kijów) oraz Andrzej Nowak (Kraków).

Tadeusz Epsztein

POSIEDZENIA NAUKOWE ZAKŁADU DZIEJÓW EUROPY XIX–XX W.
INSTYTUTU HISTORII PAN (październik 2001 – wrzesień 2002)

- 2001   2 X Omówienie książki: Michał Gnatowski, *Niepokorna Białostoczczyzna...*, Białystok 2001 — ref. dr Daniel Boćkowski
- 9 X Rewolucja węgierska 1956 r. w świetle dokumentów radia „Wolna Europa” — ref. mgr Andrzej Smoliński
- 16 X Omówienie wydawnictwa dokumentów: *Gulag 1917–1960*, Moskwa 2000 — ref. doc. dr hab. Romuald Wojna
- 23 X Ostatni akt kształtowania granic Drugiej Rzeczypospolitej — podział pasa neutralnego pomiędzy Polską a Litwą w lutym 1923 r. — ref. prof. dr hab. Piotr Łossowski
- 30 X Chybiona niepodległość. Niepodległość Bułgarii a postulat przyłączenia Macedonii — ref. dr Zbigniew Klejn
- 6 XI Francuska polityka „budowania mostów” w dzielącej się Europie — przykład Polski i Czechosłowacji 1944–1947 — ref. doc. dr hab. Maria Pasztor
- 13 XI Konspekt pracy doktorskiej: „Rewolucja węgierska 1956 r. w świadomości politycznej i społecznej Polaków w latach 1956–1958” — ref. mgr Andrzej Smoliński
- 20 XI Litwini wobec Żydów w okresie pierwszej okupacji sowieckiej (czerwiec 1940 – czerwiec 1941) — ref. dr Bronius Makauskas
- 27 XI Konferencja Polsko-Bułgarskiej Komisji Historycznej: „Idea federacji w Europie Środkowo-Wschodniej na przestrzeni wieków”
- 4 XII Omówienie książki: Zbigniew B. Kumoś, *Geneza satelickiego systemu władzy w Polsce 1941–1948*, Warszawa 2001 — ref. dr Henryk Bartoszewicz
- 11 XII Pierwsze reakcje rządu RP i rządu brytyjskiego na polskie aspekty agresji Niemiec na ZSRR — ref. prof. dr hab. Wojciech Rojek — prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego
- 18 XII Dyskusja nad książką prof. dra hab. Tadeusza Kisielewskiego, *Październik 1956. Punkt odniesienia*, Warszawa 2001. Zagajenie: mgr Andrzej Smoliński, doc. dr hab. Andrzej Korzon
- 2002   8 I Omówienie książki: Michał Gnatowski, *Białostockie Zgrupowanie Partyzanckie*, Białystok 1994 — ref. dr Daniel Boćkowski
- 15 I Polityka zagraniczna Estonii: 1939–1940 — ref. dr Bronius Makauskas
- 22 I Polityka zagraniczna drugiego gabinetu Władysława Grabskiego 19 XII 1923 – 14 XI 1925 — ref. prof. dr hab. Marek M. Drozdowski
- 29 I Omówienie książki: Piotr M. Marewski, *Edvard Beneš i kwestia niemiecka w Czechach*, Warszawa 2001 — ref. prof. dr hab. Marek K. Kamiński
- 5 II Fragmenty pracy: Propaganda, dywersja, oddziaływanie. Polska i sojusznicy 1939–1944 — ref. dr Ewa Cytowska
- 12 II Generalne założenia pracy habilitacyjnej: Polsko-sowiecka wojna propagandowa 1919–1920 — ref. dr Aleksandra Leinwand
- 19 II Rozpad systemu władzy w Jugosławii 1987–1990 (część I) — ref. doc. dr hab. Michał J. Zacharias
- 26 II Meandry zbliżenia bułgarsko-jugosłowiańskiego po przewrocie władzy 9 września 1944 r. w Bułgarii — ref. doc. dr hab. Elżbieta Znamierowska-Rakk
- 5 III Miejsce epizodu komunistycznego w historii Polski ujmowane w kategoriach długiego historycznego trwania — ref. dr hab. Leszek Kuk — prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu
- 12 III Związki ziem litewsko-białoruskich z Polską w polskiej opinii publicznej 1918–1921 — ref. mgr Maria Sujkowska
- 19 III Omówienie książki: Michaił I. Mieltjuchow, *Sowiecko-polskie wojny 1918–1939*, Moskwa 2001 — ref. doc. dr hab. Andrzej Nowak
- 26 III Litewski antysowiecki ruch oporu na Litwie 1944–1953 — konspekt rozprawy habilitacyjnej — ref. dr Bronius Makauskas

- 9 IV Omówienie wydawnictwa: *Ścisłe tajne. Łubianka do Stalina o sytuacji w kraju 1922–1934*, t. 1, cz. 1–2, Moskwa 2001 — ref. dr Aleksander Achmatowicz
- 16 IV Polityka władz rosyjskich wobec mniejszości narodowych na przykładzie zakazu druków litewskich w latach 1864–1904 — ref. prof. dr hab. Piotr Łossowski
- 23 IV Sowiecka reokupacja Litwy lipiec 1944 – kwiecień 1946 — ref. dr Bronius Makuškas
- 30 IV Między Moskwą, Warszawą a Paryżem. Meandry polityki zagranicznej PRL 1954–1956 — ref. doc. dr hab. Maria Pasztor
- 7 V Imperium, nacjonalizm i historia. Refleksje nad politycznym i ideowym kontekstem polsko-rosyjskiej współpracy naukowej w pierwszej ćwierci XIX w. — ref. doc. dr hab. Andrzej Nowak
- 14 V „Kocioł bałkański” — mit czy rzeczywistość — ref. dr Anna Garlicka
- 21 V Bułgarsko-jugosłowiańska gra o Macedonię Piryńską jesienią 1944 r. — ref. doc. dr hab. Elżbieta Znamierowska-Rakk
- 28 V Polacy i Litwini we wzajemnych wizerunkach i stereotypach 1918–1939 — ref. dr Krzysztof Buchowski
- 4 VI Białostockie i Łomżyńskie w radzieckiej polityce okupacyjnej — ref. dr Daniel Boćkowski
- 11 VI Dyskusja wokół książki doc. dr hab. Andrzeja Nowaka, *Polska i trzy Rosje. Studium polityki wschodniej Józefa Piłsudskiego (do kwietnia 1920 roku)*, Kraków 2001 — ref. dr Aleksandra Leinwand
- 18 VI Udział Polaków w kampanii rosyjskiej na Bałkanach 1877–1878 — ref. dr Zbigniew Klejn
- 25 VI Sprawozdanie z pobytu naukowego w Paryżu oraz przedstawienie stanu zaawansowania pracy — ref. dr Aleksandra Leinwand
- 10 IX Omówienie książki: Sergiej A. Gorłow, *Sowierszenno siekrietno. Moskwa–Berlin 1920–1933*, Moskwa 1999 — ref. dr Henryk Bułhak
- 17 IX Omówienie książki: Dariusz Jeziorny, *Londyn a spuścizna po monarchii Habsburgów*, Toruń 2002 — ref. dr Anna Garlicka
- 24 IX Omówienie książki: Aldona Gaigalaitė, *Lietuva Paryžiuje 1919 metais*, Kaunas, Šviesa, 1999 — ref. prof. dr hab. Piotr Łossowski

(zestawiła E. Z.-R.)